

KLOROFİLYA'DA ORMANCILIK (Bir "Ütopya" Denemesi)

**"Bilim itaatsiz olana ihtiyaç duyar"
(Theodor ADORNO)**

Yücel ÇAĞLAR¹

¹Orman Yüksek Mühendisi, 776. Sokak, No 7/35, Dikmen, Ankara, oduncugil@yahoo.com.

ÖZET

Klorofilya, yalnızca düşüncede olan bir ülkedir; bir "yok ülkedir". Klorofilya'da da ormanlar vardır, dolayısıyla ormancılık yapılmaktadır. Klorofilya'daki ekolojik koşullar ile ormanların yapısal özellikleri Türkiye'dekilere benzemektedir. Buna karşılık, Klorofilya'daki ormancılardan ormanlara ve ormancılık çalışmalarına bakış açısı Türkiye'de egemen olandan çok farklıdır. Bu farklılık, ormancılık öğretiminden ormancılık yönetimine kadar pek çok alanda görülmektedir. Çünkü toplumun ormanlara yaklaşımı ve dolayısıyla ormancılık yönetiminden beklentileri Türkiye'dekine hiç benzemektedir. Beklentilerini karar ve uygulama süreçlerine gerektiğinde yansıtabilecek düzenekleri kurup etkin biçimde işletebildikleri için Klorofilyalı ormancılar ile toplumun farklı sınıf ve katmanları arasındaki çatışmalar en aza indirilebilmiştir. Özenilecek ve esinlenecek pek çok yanları olan Klorofilya ormancılığının Türkiye'de de bilinmesinde yarar var.

Anahtar Sözcükler: Ütopya, Ormancılık

FORESTRY TECHNIQUES in KLOROFİLYA (An Exercise on "Utopia")

ABSTRACT

Klorofilya is a country that only lives in a thought; it is a "not existing country". There are also forests in Klorofilya and therefore they also apply forestry techniques. Ecological conditions and the way they evaluate the forestry studies in Klorofilya are like the ones in Turkey. However, the way the foresters in Klorofilya look at the forests and forestry studies in Klorofilya are much more different the ones dominant in Turkey. This difference is observed in many different areas like education in forestry area and the forestry management. Because, approach of the society to the forests and therefore their expectation from the forestry management is very different from the applications in Turkey. Different Klorofilyan foresters and different classes and strata in a convenient way, through decisions and applications whenever it is necessary, for that applications have minimized expectation and application processes. It is also useful to know in Turkey the Klorofilya forestry for it has too much alternatives that it has against in Turkey.

Key Words: Utopia, Forestry

"GİRİŞ" YERİNE "ÜTOPYALAR" ÜZERİNE ANIMSATMALAR...

Her ne kadar "*bilimsel olmayan*", "*uygulanması olanaksız bulunan toplum düşleri*", "*evrende yeri bulunmayan*" vb biçimlerde tanımlanıyorsa da ütopya tasarlamak hayal kurmak değildir. Herhangi bir ütopyaı benimsemek de, deyiş yerindeyse "*olmayacak duaya amin demek*" anlamına gelmez. Çünkü ütopyalar, düşünsel özgürlük alanlarıdır; ütopyalar da ufuk yoktur. Bu nedenlerle ütopyaları herhangi bir nedenle ve herhangi bir biçimde sınırlandırmak ve nitelendirip sınıflandırmak anlamsız bir uğraşıdır. Öte yandan, ütopyalar-

da kurgulananlara gerçekte yaşamda karşılıklar bulmaya kalkışmak, deyim yerindeyse “*abesle iştigal etmektir.*” Kurgulananları herhangi bir gerekçeyle doğru/yanlış, güzel/çirkin, anlamlı/anlamsız vb biçimde nitelendirmek ise ütopyaları “ütopya” saymamaktır. Buna karşılık ütopyaların kurgulanması ve dile dökülmesi sırasında da olgusal, düşünsel ve dilsel tutarlılığın sağlanmasına gerektiğince özen gösterilmesi beklenir. Böyle yaklaşıldığında ütopyaların toplumsal, kültürel, siyasal yaşamın hiç sönmeyecek deniz fenerleri olarak görülmesi bir abartı sayılmamalıdır: Deniz fenerleri ise gemiler, dolayısıyla da gemiciler ve yolcular arasında ayırım yapmaz. Bu yakıştırmalar göz önünde bulundurulduğunda, “ütopya” olduğu başlangıçta söylenen bir düşünsel üretimin “bilimsel” olarak nitelenen bir etkinlikte görüşe açılması anlamlı bulunmayabilir. Gerçekten de anlamsız mıdır acaba? Ayrıca, bir “ütopyanın” dünya ve ülke genelindeki egemen üretim ilişkilerinden soyutlanarak bir sektör özelinde kurgulanması ne denli anlamlıdır? Tartışılması gerekiyor.

Öte yandan, tüm kesimleriyle yurttaşlarımız, özellikle de çeşitli düzeylerdeki ülke yöneticileri, akademisyen ve araştırmacılar, uygulamacılar, demokratik kitle örgütleri son zamanlarda çok alınganlaştı. Kimileri, dışarıdan gelen her değerlendirmeye öylesine bir tepki veriyor ki, değerlendirmeyi yapan bin pişman oluyor; kimileri ise, “*Hadî canım sen de !*” dercesine hiç tepki vermiyor. Üstelik yalnız alınganlaşmadılar, pek de sinirli oldular; en küçük bir eleştiri bile, deyim yerindeyse, “kan çıkmasına” yol açabiliyor. Sonra, kimse kimseyi dinlemiyor; dinliyormuş gibi yapıyor, ama, çoğunlukla dinlemiyor; dinlemediği için de kimse kimseyle tartışmıyor; kavga yapıyor ama tartışmıyor. Güzel ya da çirkin, yanlış ya da doğru, eksik ya da tam ama farklı şeyler düşünen, yapanlar çıkıyor az da olsa; ne gam, ya görmezden geliniyor ya da “vurun abalıya” deyimini çağrıştıran tutumlara girilip kolayca dışlanabiliyor. Yanıtlanması gerekmektedir: Acaba kaç kişi, kurum, olay ya da herhangi bir düşünsel, sanatsal ürün toplumun çoğunluğu tarafından baş tacı edilebiliyor son yıllarda? Her yapılan edilen o denli kötü, yanlış, çirkin mi ya da tümüyle yanlış, yetersiz midir ? Peki; “dünün” anımsanmasına katkıda bulunabilecek ilişkiler, etkinlikler, ortamlar yeterince var mı; yeterince yoksa acaba böyle bir gereksinme duyuluyor mu; duyuluyorsa eğer olması için gerektiğince çaba gösteriliyor mu?

Oysa, Türkiye, ekolojik koşulları, binlerce yıllık tarihsel geçmişi, varlığını ve yönlendiriciliğini günümüzde de sürdüren toplumsal ve kültürel gelenek ve görenekleri öylesine çeşitli, öylesine değişken, öylesine güdeleyici, yaratıcı ve üretken bir ülke ki... Bu ortak varıllık görülüyor ya da görülemiyor; görülebilenler gerektiğince anlaşılabilir, anlaşılabilenler de yeterince içselleştirilebiliyor mu acaba? Bence bu soruya olumlu bir yanıt verilebilmesi, en azından pek çok alan için olanaksızdır.

Tez elden kurtulmak gerekiyor bu karabasandan. Bu, çok açık; daha da önemlisi, olanaklıdır da. Ama, nasıl ? Düşlerimizi daha çok paylaşmak bu doğrultuda yürüyecekler için yol açıcı bir başlangıç olabilir belki. “Klorofilya’da Ormancılık” da bu umudun ürünü; bir düşün işte...

KLOROFİLYA’da ORMANCILIK

Bir “yok” gezegenin” bir “yok” ülkesidir Klorofilya; sınırları herkese açık. Belki başka ulaşım olanakları da var, ancak, düşlemek çok daha ilgi çekici. Hemen söylemem gerek; Klorofilya’da görmek ve öğrenmek istenenleri de gerektiğince gösterip anlatabilecek biçimde donatılmış gezidaşlar gezginleri sınırda karşılayıp istenen içerikte gezi programları hazırlayabilmektedir. Gezinler kendi gezi programlarını hazırlayabildikleri gibi istenirse yine gezidaşlardan yardım da alınabilmektedir; gezi programı kapsamında gezmek ve

görmek ise gezginlere kalmış. Benim ilgi alanım ormanlar ve ormancılıktı. Ormanlarını tümüyle gezip göremedim ama ormancılığını enine boyuna öğrenmeye çalıştım. Doğrusu, hem şaşırdım hem de hüznlendim. O gün bugündür düşünüyorum; “- *Neden bizde de olmasın?*” Evet, neden bizde de olmasın?

Gerek yazılı belgelerden gerekse geziler sırasında edindiğim bilgileri ve yapabildiğim gözlemleri özetleyerek de olsa birilerine anlatmasam, deyiş yerindeyse “çatlayacaktım”. Öyleyse, nasıl derler; “*yediğim içtiğim benim, edindiğim bilgiler ve gördüklerim sizin olsun!*”

1. Klorofilya’da Ormanlara Bakış Açısı

Ormanlara bakış açısı Klorofilya’da da yaşamsal öneme sahiptir. Çünkü Klorofilyalılar ormanlara bakış açısının tüm ormancılık çalışmalarının her yönüyle belirleyicisi olduğuna inanmaktadır. Dahası, inanmakla da kalmıyor; uygun olduğuna karar bakış açısının geliştirilmesi ve yaygınlaşması için yoğun uğraşlar veriyorlar. “Veriyorlar” diyorum çünkü, Klorofilyalılar “bakış açılarının” nesnel koşullardaki değişme ve gelişmelere koşut olarak değiştirilmesi gerektiğinin bilincindedir. Ancak, Klorofilya’da ormana bakış açıları, deyiş yerindeyse “boz-yap tahtasına” da dönüştürülmemiştir; herkes aklına esen değişiklikleri estiği gibi yapamamaktadır; belirli, ilgili herkesçe bilinen bir yolu yordamı vardır böylesi değişikliklerin. Şimdilik şunu söylemekle yetineyim: Çok demokrat insanlar Klorofilyalılar; üstelik, yalnızca bireyleri değil, kurumları da. Dolayısıyla, bu yol ve yordamlar da son derece demokratik... Neyse; sözü daha fazla uzatmadan Klorofilya’daki egemen bakış açısının ayırtedici özelliklerinin özetlenerek de olsa aktarılmasında yarar var.

- 1.1. Klorofilya’da da yalnızca ekosistem bilgisine yeterince sahip ormancılar ya da ekologlar yahut meraklılar değil, herkes ormanların “canlı organizma” bütünlüğünde, dinamik ve değişken bir varlık olduğunu bilmektedir. Temel alınan çıkarımlara göre;

Ormanlar birbirleriyle, yönü ve şiddeti zamana ve ortama göre değişebilen ilişkiler içinde bulunan, sonsuz sayıda alt sistemden oluşmuş, canlı sistemlerdir !

Ormanlar, varlığı ve yokluğu ile nitelik ve niceliği, her anlamda cins, tür, sınıf ayrımı yapmaksızın, tüm canlıları etkileyebilen varlıklardır !

Ormanlar, doğrudan ve dolaylı etkileri ile doğrudan ve dolaylı olarak etkilenmesi herhangi bir mülkiyet biçimi ve sınırıyla sınırlandırılmayan oluşumlardır !

Dolayısıyla, ormanlar, tüm canlıların ve bu arada da tüm insanların “ortak” varlıklardır.

Daha yalın bir anlatımla, orman ekosistemleri Klorofilyalılar için, örneğin solunan hava gibi her canlı için vazgeçilemez, dolayısıyla da herhangi bir canlıya, toplumsal sınıf ve katmana da özgülenemez, hiçbir gerekçeyle özgülenmemesi gereken varlıklardır. Klorofilyalılar bu çıkarımların nelere yol açabileceğinin bilincindedir. Bu nedenle, sözgelimi, “ormanların mülkiyeti” yahut “ormanlarda mülkiyet sorunu” vb mülkiyet temelli tartışmalar Klorofilyalılara son derece anlamsız gelmektedir.

- 1.2. Öte yandan, bu çıkarımlar, yalnızca sorulduğunda öne sürülen genel geçer soyut önermeler değil, tüm karar süreçlerinde deyiş yerindeyse “mihenk taşına” dönüştü-

rülmüş temel kabullerdir. Başka bir söyleyişle, söz konusu çıkarımlar, yalnızca gerektiğinde kullanılabilecek bir "kenar süsü" bilgileri değildir; ormanlar ve ormancılıkla ilgili tüm algı ve anlamalara içselleştirilebilmiştir. Öyle ki, yalnızca ormanlarla doğrudan ilgili olanlar değil tüm toplumsal sınıf ve katmalar ormanlar ve ormancılıkla ilgi duygu ve düşüncelerinde bu çıkarımdaki bileşenleri duyumsamakta ve karar süreçlerinde de göz önünde bulundurmaktadır. Dolayısıyla, Klorofilya'da ormanlar ve ormancılıkla ilgili tartışmalarda kavramsal kargaşalar hemen hemen hiç yaşanmamaktadır.

- 1.3. Klorofilya'da niteliği ne olursa olsun tüm orman ekosistemlerinin içsel bir "değeri" vardır. Ancak, bu, ne bir değişim ne de bir kullanım değeridir. Dolayısıyla, orman ekosistemleri yalnızca "kendinde varlıklardır.*" Bu, neredeyse bizim anayasamızdaki "değişmez ve değiştirilmesi önerilemez" yaptırımı gibi temel bir kabuldür.
- 1.4. İnsanlar tarafından herhangi bir yolla oluşturulmuş da olsa orman ekosistemleri, "orman ekosistemidir"; başkaca özel bir nitelendirme yapılmamaktadır. Sözgelimi Klorofilya'da herhangi bir ormanın "doğal orman" nitelendirilmesi şaşkınlıkla karşılanmaktadır.
- 1.5. Klorofilya'da herkes "orman" sayılan yahut sayılacak yerler ile "orman ekosistemi" ayrımının bilincindedir; üstelik kimi durumlarda da böyle bir ayrımı zorunlu görmektedir. Ancak, herhangi bir yerin "orman ekosisteminin" varlığına kaçın çeşitli gerekçelerle "orman" sayılmamasını kimse anlayamamakta ve açıklayamamaktadır.
- 1.6. Yediden yetmişe tüm Klorofilyalılar "orman" sayılan alanlara yönelik yaklaşımların üç temel amacının olacağını bilmektedir: Klorofilyalılara göre bu yaklaşımlar;
 - i) yalnızca "orman ekosistemlerinin" üzerinde bulunduğu (ya da "orman" sayılan) arazi,
 - ii) "orman ekosistemi" varlığı (serveti),
 - iii) hem arazi hem de varlıkile ilgili olabilmektedir. Dolayısıyla Klorofilyalı ormancılar yalnızca "orman" denildiğinde neden söz edildiğini de öğrenmek istemektedir. Çünkü, söz konusu olabilecek ormancılık politikası araçlarının da bu soruya verilecek yanıtı göre belirlenebileceğini düşünmektedir.
- 1.7. Orman ekosistemleri Klorofilya'da da çeşitli ölçütlere göre sınıflandırılmakla birlikte "verimli/verimsiz" yahut "normal/bozuk" ayrımı onlarca yıl önce terk edilmiştir. Çünkü, Klorofilyalı ormancılar böylesi ayrımların yalnızca yapacakları ormancılık çalışmalarının amaçları ve/veya uygulayacakları ormancılık teknikleri özelinde anlamlı olabileceğini düşünmektedir.

2. Klorofilya'da Egemen Ormancılık İdeolojisi

"İdeoloji" kavramı Klorofilya'da hiçbir gerekçeyle hafife alınmamakta ve "toplumun maddi altyapısı tarafından belirlenen siyasal, felsefesal, dinsel, sanatsal vb gibi düşünce biçimle-

* "Kendinde varlık... kendini tanıyamayan, bilemeyen doğal varlık" (Orhan Hançerlioğlu, Felsefe Ansiklopedisi, Kavramlar ve Akımlar, Cilt 3, Birinci Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1977; sayfa 269)

rinin tümü” olarak algılanmaktadır. Ancak, Klorofilyalılar bununla da yetinmemekte, ideolojilerin bir kez biçimlendikten ve egemen durumuna geldikten sonra yeni altyapı ilişkileri ortaya çıkıncaya değin tüm yaşama etkinliklerini biçimlendirebildiğini de bilmektedir. Bu nedenle, Klorofilya’daki egemen ormancılık ideolojisinin hiç olmazsa en belirgin özelliklerini size aktarmam gerekiyor:

- 2.1. Klorofilya’da egemen ormancılık ideolojisi, doğallıkla “ormanlara bakış açısının” gereklerinin yerine getirilmesine yönelik olarak biçimlendirilmiştir. Başka bir söyleyişle; “orman” tanımındaki “sistem”, “etkileşme”, “değişme”, “ortak varlık” olma durumları Klorofilya’daki egemen ormancılık ideolojisinin temel belirleyici bileşenleridir.
- 2.2. Kamuculuk, Klorofilya ormancılığının temel ilkelerinden birisidir. Ancak bu ilke, yalnızca mülkiyet ilişkisine indirgenmemekte ve insanlar özelinde anlaşılmamaktadır: i) Varlığı ve yokluğu, ii) niteliği ve niceliği, iii) değişme ve gelişmeleriyle her türlü yaşama etkinliğini doğrudan ve dolaylı olarak az ya da çok etkileyebilen orman ekosistemleri ile ilgili her karar ve uygulama, tüm canlıların yararı aynı düzeyde gözetilerek belirlenmekte, planlanmakta ve uygulanmakta; hiçbir canlı ve amaç özelinde ayrımcılık yapılmamaktadır.
- 2.3. Egemen ormancılık ideolojisinin öğeleri, deyiş yerindeyse, “Tanrı kelamı” sayılmamakta ve gerektiğinde de değiştirilebilmektedir. Ne var ki, bu değişiklikler, üst düzey yöneticilerin bireysel, keyfi ve herhangi bir zamanda, rastgele kararlarıyla gerçekleştirilememektedir: Klorofilya’da egemen ormancılık ideolojisindeki değişiklikler ancak demokratik ve son derece de zorlu süreçler içinde gerçekleştirilebilmektedir.
- 2.4. Orman ekosistemlerinin “kendinde varlık” sayılması, her öğesinin aynı düzeyde önemli ve değerli görülmesi, doğal olarak tüm öğelerinin korunması ve devamlılığının sağlanmasını zorunlu kılmaktadır. Dolayısıyla, ormancılık politikaları ile ormancılık yönetiminin araçları ve teknikleri de bu zorunluluğun yerine getirilmesine yönelik olarak geliştirilmekte ve kullanılmaktadır.
- 2.5. Klorofilya’da orman ekosistemleri, farklı koruma yapılarına göre ayrılmamaktadır. Çünkü, Klorofilya ormancılığında;
 - ✓ her önemlilik derecesinin, önünde sonunda öznel bir değerlendirmeye dayandığının
 - ✓ her orman ekosisteminin ve orman ekosistemlerinin de her öğesinin aynı düzeyde önemli olduğunun,
 - ✓ orman ekosistemlerindeki yaşamın hem “canlı” ve etkileşimli bir bütün hem de yere ve zamana göre geçişli olduğunun; buna karşılık; bütünlüğün bozulması, geçişliliğin ve öğeleri arasındaki yatay ve dikey etkileşimlerin engellenmesi durumunda orman ekosistemlerinin, deyiş terindeyse “ayakta öleceğinin”bilincine varılmıştır. Bu bilinçle Klorofilya’da tüm doğal varlık, ortam ve süreçler hiçbir öznel değerlendirmeye konu olmamaktadır;
- 2.6. Ormana bakış açısı ve egemen ormancılık ideolojisi, Klorofilya’da “ormancıların” da özgün ve deyiş yerindeyse “olmazsa olmaz” niteliklere sahip olmasını gerekli kılmıştır: Klorofilya’da her düzeyde ormancının;

orman ekosistemlerini bir bütünün parçası olarak, tüm değişimleri ve etkileşimleri birlikte, bir bütün olarak

✓ *algılayabilen,*

- ✓ görebilen,
- ✓ boyutlandırabilen,
- ✓ sorgulayabilen
- ✓ anlayabilen,
- ✓ sevebilen ve
- ✓ açıklayabilen

yaratıcı, estetikçi, kamucu, halkçı, dayanışmacı, paylaşımcı bir

- ✓ gönülleyen
- ✓ düşünen,
- ✓ bilgilenen,
- ✓ eyleyen,
- ✓ emeği ve bilgiyi doğayla buluşturan

sanatçı insanlar

olması hedeflenmekte ve bu hedefe ulaşılabilme amacıyla çeşitli düzeneklerden yararlanılmaktadır. Kısacası; yalnızca çok iyi bir "mühendis" olmak, Klorofilyalı ormancıların hedefledikleri bir durum değildir.

- 2.7. Son yıllarda Dünyada yaygınlaştırılan "sürdürülebilirlik" kavramı, yaşamsal önemde yanılsamalara ve kısır tartışmalara yol açabileceği gerekçesiyle Klorofilya ormancılığında hiçbir düzlemde gündeme alınmamıştır.
- 2.8. Buna karşılık "devamlılık", Klorofilya ormancılığında, deyiş yerindeyse baş tacı edilen bir ilkedir. Ancak, Klorofilya'da bu ilkenin;
 - ✓ ödünsüz olarak yaşama geçirileceği alanlar belirlenmiş,
 - ✓ nasıl yaşama geçirilebileceğine ilişkin teknikler geliştirilmiş ve bu tekniklerden gerektiğinde yararlanabilme düzenekleri oluşturulmuş,
 - ✓ yaşama geçirilme düzeyinin hangi ölçütlerle ve nasıl izlenebileceği belirlenmiştir.

Dolayısıyla, Klorofilya'da "devamlılık" ilkesinin, deyiş yerindeyse "kâğıt üzerinde kalması" da önlenebilmektedir.

- 2.9. Klorofilya ormancılığında "sektör körlüğü" çoktan aşılmış bir "çocukluk hasatalığıdır". Bu nedenle Klorofilya'da ormancılar, Dünyada ve Klorofilya'daki her türlü ekonomik, toplumsal ve kültürel değişme ve gelişmenin ormanlar ve ormancılığı da doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyeceğinin ayırdıdadır.

3. Klorofilya'da Ormancılık Düzeni

Orman bakış açısı ve dolayısıyla da egemen ormancılık ideolojisi Klorofilya'daki ormancılık düzeninin çok özgün bir yapıda örgütlenmesine yol açmıştır. Düşünüyorum da, Türkiye ormancılığının gelenek ve görenekleri böylesi bir örgütlenme biçimi için yaşamsal önemde altyapısal nitelikte çeşitli olanakları sunmaktadır. Belki, "*sunmaktaydı*" demem daha doğru olacaktı; çünkü bu olanakların hızla tükendiğini gözlemliyorum ve şimdi çok daha fazla hüznleniyorum. Gerçekten de; Klorofilya'daki ormancılık düzeninin aşağıya aktardığım belli başlı özellikleri kolaylıkla <<- *Bizde olmaz* !>> denip, kestirilip atılabilir mi?

- 3.1. Klorofilya'da devletçi değil ama "kamusalcı" bir ormancılık düzeni kurulmuştur. Tüm ormancılık hizmetlerinin tasarlanması, planlanması, yürütülmesi ve ilgili kuruluşlar arasında eşgüdümün sağlanmasından birinci derecede "Klorofilya Ormancılık Hizmetleri Kurumu" olarak adlandırılan kamu –"devlet" değil, "kamu" !- kuruluş sorumludur.
 - 3.2. Klorofilya Ormancılık Hizmetleri Kurumu, merkezdekilerin yanı sıra taşrada da yaygın biçimde örgütlenmiş "ormancılık yönetim birimleri" bulunmaktadır. Ancak, Kurumun ne merkez ne de taşra örgütlenmesinde aynı alan üzerindeki ormancılık etkinlikleri tasarlayıp planlayan ve yürüten birimlerinin işlevsel olarak ayrışmasına, dolayısıyla da yönetsel "çok başlılığa" hiçbir biçimde izin verilmemiştir.
 - 3.3. Tüzel kişiliğe sahip, özel bütçeli, özerk bir kuruluş olan Klorofilya Ormancılık Hizmetleri Kurumu'nun özgün sayılabilecek yanlarını ise şöylece özetlenebilir:
 - 3.3.1. Ormancılık çalışmalarının tasarlanması, planlanması ve yürütülmesinde bütünlük temel ilkedir: "Orman" sayılan belirli bir genişlikte alandaki tüm ormancılık çalışmaları (koruma, bakım, ürün ve hizmet hasadı, iyileştirme, genişletme vb) aynı birimlerdeki uzmanlıklar tarafından yürütülmektedir. Bu çalışmaların her aşamasında yatay (yersel) ve dikey (zamana göre) olarak işlevsel bütünlük gözetilmektedir. Bu birimler, çalışmaların gerektirdiği nitelik ve nicelikte uzman personel ile yetkilerle donatılmıştır.
 - 3.3.2. Ormancılık çalışmalarının tasarlanması, planlanması ve yürütülmesinde, temelde üç sınıf personel işlendirilmektedir:
 - i) Ormancılık Yönetim Birim Yöneticileri: Üniversitelerin ilgili fakültelerinde "2.6"da sayılan özellikleri kazanabilecek içerikte öğrenim görmüştür; birimindeki etkinliklerin planlanması ve yürütülmesinden, bu amaçla işlendirilen "uzman personel" ile "yardımcı personelin" yönetiminden sorumludur.
 - ii) Uzman Personel: Orta dereceli meslek okullarında belirli ormancılık çalışmalarının gerektirdiği alanlarda öğrenmiş görmüş; işlendirilecekleri bölgelerin orman yapıları ve ormancılık çalışmaları özelinde de hizmet içi eğitime tutularak bölgesel etkinlik uzmanlarına dönüştürülmüştür.
 - iii) İşçiler: Yaptıkları işe uygun bedensel özelliklere sahiptir ve işin gerektirdiği bilgiyle donatılmıştır. Çoğunluğu devamlı olarak işlendirilen işçilerin toplumsal güvenlik hakları bulunmaktadır.

Klorofilya'da tüm çalışanlar gibi ormancı personel de toplu sözleşme ve grev yapabilen demokratik sendikalarda örgütlenmeleri zorunlu kılınmıştır.

 - 3.3.3. Ormancılık yönetim birimleri gereksinme duydukları personelin nitelik ve niceliğini belirleyebilmekte, seçmekte ve belirli biçimlerde işlendirebilmektedir.
 - 3.3.4. Gönüllü kişi ve kuruluşlar, ilgili demokratik kitle örgütleri yalnızca konusu, amacı, yeri, zamanı ve tekniği ormancılık yönetim birimlerin tarafından belirlenip projelene ve belirli zamanda da topluma duyurulanı çalışmaları yapabilmekte ya da yapılan çalışmalara katılmakta ve katkıda bulunabilmektedir.
- 3.4. "Kamusalcı" ormancılık düzeninde ilgili devlet kuruluşlarının yanı sıra çeşitli kamu kuruluşları ile ilgili demokratik kitle örgütleri de çeşitli işlevleri yerine getirmektedir. Bu kurum ve kuruluşlar kararların geliştirilmesine katkıda bulunabilmekte, ancak,

hiçbiri ormancılık politikalarının geliştirilmesi, araçların seçilmesi ve kullanılmasında tek başına yetki sahibi olamamaktadır.

- 3.5. Klorofilya'da ormanların yönetilmesiyle ilgili yalnızca bir yasal düzenleme bulunmaktadır. Tüm ormancılık çalışmalarının temel ilkeleri, kamu hizmeti niteliği ve yürütülme biçimi "çerçeve yasa" niteliğindeki bu düzenlemeyle belirlenmiştir.
- 3.6. Ekolojik koşullar, orman ekosistemlerinin yapısal özellikleri, toplumun orman ürün ve hizmetleri gereksinmesinin nitelik ve niceliği vb değişkenlere göre oluşturulmuş "ormancılık bölgelerinde" yasa uyarınca yapılacak ormancılık çalışmaları bölgesel olarak geçerli hukuksal düzenlemelere göre tasarlanmakta, planlanmakta ve yürütülmektedir.
- 3.7. Klorofilya'da ormancılık çalışmaları yalnızca öteden beri orman bulunan yerlerde yapılmamaktadır. Bu nedenle, Klorofilya Ormancılık Hizmetleri Kurumu'nun taşradaki birimleri de yalnızca belirli nitelik ve nicelikte "orman" sayılan alan bulunan yerlerde açılmamıştır.
- 3.8. Tüm karar süreçlerinde demokratik düzenekler işletilmektedir. Bu amaçla her birimde ilgili düzeyde personelin katılabildiği, düzenlemeler ve uygulamalarla ilgili eleştirel değerlendirmeler yapabildiği, gündemdeki konular üzerinde görüş ve öneriler getirebildiği çalıştaylar düzenlenmektedir.
- 3.9. Her ormancılık yönetim birimi yöneticisi, yalnızca birimdeki demokratik düzeneklerle alınan kararların öngörüldüğü gibi yaşama geçirilmesini sağlamaktan sorumludur. Böyle olduğu için de biriminin sorumlu olduğu iş ve işlemlerle ilgili kararları tek başına üretememekte; <<- Ben ne dersem, o yapılacaktır!>> yahut <<- Ben yaptım, oldu!>> vb tutumlara girememektedir.
- 3.10. Klorofilya'daki ormancılık düzeninde herhangi bir denetleme düzeneği kurulmamıştır. Ancak, her birimin etkinlikleri belirli aralıklarla ve belirli bir düzen içinde "değerlendirmeye" tutulmaktadır. Bu değerlendirmeler sırasında öngörülen etkinliklerin; i) gerçekleşme düzeyinin tüm boyutlarıyla ortaya konulmasına, ii) gerektiğinde gerçekleştirilememesi nedenlerinin belirlenmesine, iii) gerçekleştirilememesi nedenlerinin ortadan kaldırılmasına, iv) daha iyi, daha güzel, daha verimli gerçekleştirilebilmesine yönelik önlemlerin geliştirilmesi vb konularda görüşmeler yapılmakta ve kararlar alınmaktadır.
- 3.11. Birimlerde yalnızca suç niteliğinde olduğuna karar verilen eylemler uygun araçlarla yargıya taşınmaktadır. Ancak, Klorofilya'da teknik iş ve işlemlerdeki yanlışlıklar da sorgulama konusu yapılabilmektedir.
- 3.12. Gerek Klorofilya Ormancılık Hizmetleri Kurumu ve gerekse ormancılık yönetim birimleri gerekli görülen zamanlarda ve konularda çalışmalar yapmak üzere ilgili kişilerin, kurum ve kuruluş temsilcilerinin katıldıkları "Danışma İşlikleri" oluşturabilmektedir. Üye bileşimi ve demokratik bir düzen içinde çalışabilmeleri çeşitli hukuksal düzenlemelerle belirlenen "Danışma İşlikleri", katılımcılarının yarısından bir fazlasının başvurusuyla da toplanabilmektedir.

4. Klorofilya'da Ormancılık Öğretimi

Neden bilmem, Klorofilya'daki ormancılık öğretim düzeninde ilgimi en çok öğretimin içeriği, teknikleri ve özellikle de öğretmenlerin tutum ve davranışları çekti. Doğrusu çok da şaşırdım. Kuramsal bilgilerin üretilmesi, kuramsal tartışmaların yapılması gereğine koşulsuz inanan ben, ikili ormancılık öğretim düzeninden çok etkilendim. Ancak, ne yazık ki, nasıl

yürütülebildiğini, uygulamalarla ne denli ve nasıl bütünleştirilebildiğini gerektiğinde inceleyemedim. Yine de kimi gözlemlerimi aktarmakta yarar görüyorum:

4.1. Klorofilya'daki "ormancılık fakültelerinde" öğretim dört yıllıktır. Her ormancılık bölgesinde açılan ormancılık fakültelerinde;

4.1.1. ilk öğretim yılında kuramsal ağırlıklı bir öğrenim yapılmakta, son yılında ise uygulamalı çalışmalara ağırlık verilmektedir;

4.1.2. çeşitli ormancılık alanlarında yüksek lisans programı uygulanmaktadır.

4.1.3. felsefe, ekoloji, sistem analizi, doğa ve ormancılık tarihi fakültelerdeki kuramsal çalışmaların temelini oluşturmaktadır;

4.1.4. ormancılık fakültelerinde öğretimin uygulamayla etkileşimini sağlamak amacıyla Klorofilya Ormancılık Hizmetleri Kurumu ile ortaklaşa çeşitli etkinlikler gerçekleştirilmektedir;

4.1.5. ormancılık fakültelerinde;

- ✓ her türlü "bilimsel" bilginin yanlışlanabilir olduğunun, önünde sonunda çeşitli amaçlarla bir araç olarak kullanılabileceğinin; kısacası, deyiş yerindeyse "Tanrı kelamı" olmadığının ayırdına varılmıştır;
- ✓ öğretim üyeleri Adorno'nun "*Bilim itaatsiz olana ihtiyaç duyar*" biçimindeki önermesinin gerektiğinde yaşama geçirilmesini demokratiğin temel ilkesi saymaktadır;
- ✓ öğretim üyeleri tek uğraşlarının akademik sanların gerektirdiği "tez" çalışmaları ve fakültede "ders vermek" ile sınırlı olmadığının, "bilimsel" araştırma ve tartışmalar ile olanakların elverdiğince de kamuoyunun bilgilendirilmesine yönelik etkinliklerin de görevleri arasında olduğunun bilincindedir ve gereğini de yapmaktadır.
- ✓ "hoca" yakıştırması yadırganmakta; "hoca diktası" ile öğrencilerin sorumsuzluğu çağrıştıracak davranışları şaşkınlıkla karşılanmakta ve çok ayıplanmaktadır;
- ✓ zorda kalındığında "bilimsellik", "bilim adamı tarafsızlığı" vb kavramlara sığınılması hiçbir düzlemde hoş karşılanmamaktadır.

4.1.6. "Ormancılık fakültelerindeki" öğrenimlerini bitirenler

- ✓ Klorofilya Ormancılık Hizmetleri Kurumu'nun çeşitli birimlerinde yönetici ve danışman,
- ✓ "ormancılık meslek okullarında" öğretim görevlisi,
- ✓ ormancılık yönetim birimlerinde "ormancılık yönetmeni",
- ✓ araştırma kuruluşlarında araştırmacı,
- ✓ hizmetiçi eğitim birimlerinde eğitmen,
- ✓ Klorofilya Senatosu'nda danışmanlık, Ulusal Teknik ve Bilimsel Araştırma Kurumu vb kuruluşlarda araştırmacı

olarak işlendirilmektedir.

- 4.2. Klorofilya Ormancılık Hizmetleri Kurumu'nun gereksindiği nitelikte uygulamacı teknik personel, Türkiye'deki yüksek okullar düzeyinde "ormancılık meslek okullarında" yetiştirilmektedir. Klorofilya Ormancılık Hizmetleri Kurumu'na bağlı olan ormancılık meslek okullarında liseden sonra yapılan öğretim üç yıllıktır. Bu okullarda;
- 4.2.1. ilk yıl kuramsal ağırlıklı olan öğretimin son iki yılında temel ormancılık etkinlikleri ve ormancılık bölgeleri özelinde uzmanlaşma sağlayacak içerikte uygulamalı öğretim programları izlenmektedir;
- 4.2.2. öğrenciler her yıl öğretim görevlilerinin önderliğinde bir ay uygulamalı çalışmalar yapmaktadır;
- 4.2.3. okulu bitirenler, ormancılık yönetim birimlerinde bir yıl "yardımcı ormancı" olarak çalıştırılmakta; bir yıl boyunca ormancılık uygulamalarında bilgi ve görgüsünü artırdıktan sonra yeterlilik sınavına tutulmakta, başarılı bulunanlar ormancılık yönetim birimlerinde "uzman ormancı" olarak işlendirilmektedir;
- 4.2.4. uzman ormancılar, ormancılık yönetim birimlerinde beş yıl çalıştıktan sonra gereksinme duyulan araştırma kuruluşlarında "yardımcı araştırmacı", hizmetiçi eğitim birimlerinde "eğitme yardımcısı" ve ormancılık meslek okullarında "öğretim görevlisi yardımcısı" da olabilmektedir.
- 4.3. Gerek fakülteler gerekse meslek okullarının programlarında, örneğin "sanat", "tarih", "antropoloji" derslerine de yer verilmektedir.
- 4.4. Ne fakültelerde ne de meslek okullarında ders kitapları vardır: Her iki kurumda da ancak yardımcı okumalar yapılmakta ve öğretim hemen hemen tümüyle iki yanlı bir öğrenme/öğretme süreci olarak gerçekleştirilmektedir.
- 4.5. İki öğretim kurumunda da öğrencilerin yeterlilik düzeylerini belirlemek için herhangi bir sınav yapılmamakta; öğrencinin "yeterlilik" durumu o alandaki yıllık düşünsellik ve eylemlilik başarımları göz önünde bulundurularak tüm sınıfça belirlenmektedir.
- 4.6. Hem ormancılık fakülteleri hem de ormancılık meslek okullarındaki "öğretim üyeleri/görevlileri" bizdeki gibi yalnızca ormanlar ve ormancılıkla ilgili herhangi bir sorun gündeme geldiğinde toplum karşısına çıkmamaktadır: Klorofilyalı öğretim üyeleri/görevlileri yalnızca ormanlar değil, ormancılık alanındaki değişme ve gelişmeleri kamuoyuna aktarmak için son derece yaratıcı etkinlikler gerçekleştirmektedir.
- 4.7. Klorofilya'da ormancılık öğretim kurumlarındaki öğretim üyeleri /görevlileri ile araştırma kuruluşlarındaki araştırmacılar "bilimsel" üretimlerinden dolayı en az öteki alanlardakiler denli ödüllendirilmekte; öne çıkarılmaktadır.

Açıktır ki, kısaca özetlenen böylesi bir öğretim düzeni Klorofilya ormancılığını kişilere bağlı olmaktan çıkarabilecek bir kültürün oluşmasını; ormancıların genelde doğa, özelde ormanlar ile çok boyutlu, dinamik, gerektiğinde esnek ilişkiler kurabilmelerini, dolayısıyla toplumla çok daha etkileşimli ilişkiler içinde olmasını da büyük ölçüde kolaylaştırmaktadır.

5. Klorofilya'da Toplum, Ormanlar ve Ormancılık

Klorofilya'da ormancılık etkinlikleri toplumsal değişme ve gelişmelerden soyutlanmadan tasarlanmakta, planlanmakta ve yürütülmektedir. Çünkü Klorofilyalı ormancılar;

- 5.1. toplumsal değişme ve gelişmelerden soyutlanmamama özeni ve çabaları sırasında, sözelimi "orman", "çevre", "orman köylüsü", "korunan alanlar", "biyolojik çeşitlilik", "ekoturizm" vb popülistlere düşmemektedir;
- 5.2. ormanlar ve ormancılık çalışmalarıyla ilgili olarak istenen her türlü bilgi ve belgeyi sınırsız ve koşulsuz biçimde topluma sunabilmekte; bu amaçla belirli zamanlarda bilgilendirme toplantılara düzenlemekte, süreli yayınlar yayımlamaktadır.

Dolayısıyla, Klorofilya'da;

- 5.3. toplum ormanlara yönelik ilgisi yalnızca ormanlara zarar verebilecek durumlar ve eylemlere indirgenmemiştir; ormancılık politikalarındaki değişme ve gelişmeler, ormancılık tekniklerinin seçilmesi ve uygulanması vb konularla da yakından ilgilenebilmektedir;
- 5.4. siyasetbilim, hukuk, toplumbilim, ekonomi vb alanlardaki bilimciler ve araştırmacılar da ormanlardaki ve ormancılıktaki değişme ve gelişmelerin ekonomik, toplumsal ve kültürel nedenleriyle ilgilenebilmektedir;
- 5.5. ormanlarda ulaşım, barınabilme, iletişim, beslenme olanaklarının sağlanabildiği "yaratı ışıkları" açılarak bilimci ve sanatçıların ücretsiz olarak yararlanmasına sunulmuştur;
- 5.6. Klorofilyalıların ağaçlandırma çalışmalarına katılımı ve katkısı duygusal davranışlarla sınırlı olmaktan çıkmıştır; dolayısıyla rastgele yerlere, rastgele seçilmiş ağaç ve ağaçlık türlerinden fidanların dikilmesinden ve/veya tohumların ekilmesinden özenle kaçınılmaktadır;
- 5.7. Klorofilyalılar ormancılık çalışmalarının somut başarıları karşısında da tepkisiz kalmamakta, bu başarıları düzenledikleri çeşitli etkinliklerle kutlamakta, emeği geçenleri öne çıkarmaktadır.

Bu nedenlerle Klorofilya'da ormancılık çalışmaları toplumun, deyiş yerindeyse, "gözle-rinden uzakta" ancak "gönüllerine yakın" bir etkinlik alanı olabilmektedir.

"SONUÇ" YERİNE...

Ne yazık ki size Klorofilya'nın ne ormancılığını ne de ormanlıklarını gönümce anlatabildim. Ancak, bir gerçeğin ayırdına vardığımı söyleyebilirim: Şimdi düşünüyorum da, Klorofilya ormancılığını gerektiğince anlatabilmek için gönül gözüyle görebilmek gerekiyor. Benim gibi yalnızca "orman mühendisliği" öğreniminden geçmiş ve başka özellikler de kazanmamış, örneğin felsefeci, ressam, şair, tarihçi vb bilgi alanlarından hiç nasibini almamış birisinin Klorofilya ormancılığını yeterince anlayamayacağını, dolayısıyla gerektiğince de anlatamayacağını bilmem gerekirdi; bilemedim. Ama, Klorofilya ormancılığı gidilmesi, görölmesi, anlatılabilmesi hiçbir koşula bağlı değil ki; sizler de gidebilir ve görebilirsiniz. Yeter ki, düşüncelerinizi ve gönlünüzü ona ya da buna yahut şuna tutsak etmeyin, özgür bırakın ve "şatolarınızdan" kaçıp Klorofilya'ya bir yolculuk da siz yapın; kimbilir Siz Klorofilya ormanlarında ve ormancılığında neler görebileceksiniz.
